

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE GMINY MIASTA ELK
NA LATA 2016 - 2020**

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	3
II. PODSTAWA PRAWNA.....	4
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.....	4
IV. ANALIZA SWOT.....	9
V. CEL GŁÓWNY.....	10
VI. CELE SZCZEGÓŁOWE I DZIAŁANIA.....	10
VII. ADRESACI PROGRAMU.....	16
VIII. REALIZATORZY PROGRAMU.....	16
IX. SPODZIEWANE EFEKTY.....	17
X. ZASADY FINANSOWANIA.....	17
XI. HARMONOGRAM.....	17
XII. MONITORING PROGRAMU.....	17
Zespół do spraw opracowania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Ełku na lata 2016-2020”.....	18

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany w oparciu o art. 6 ust. 2 pkt. 1 oraz art. 6 ust. 2 pkt. 2, 3 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 (tekst jednolity Dz. U. z dnia 15 września 2015 r. poz. 1390).

Zapisy zawarte w Programie są spójne z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełku na lata 2008-2018.

Prace nad Programem powierzone zostały Zespołowi do spraw opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie Gminy Miasta Ełk na lata 2016-2020 powołanemu Zarządzeniem Prezydenta Miasta Ełku nr 435/2015 z dnia 1 grudnia 2015 r.

Głównym celem Programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy w mieście Ełk. Cele szczegółowe oraz zadania Programu mają natomiast charakter profilaktyczny (m.in. promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy), edukacyjny (m.in. upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy), pomocowy (m.in. specjalistyczne poradnictwo, działania terapeutyczne, korekcyjno-edukacyjne, informowanie o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy) oraz wspierający (m.in. wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, rozwój instytucjonalny, współpraca i wymiana doświadczeń).

Program określa działania ukierunkowane zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych zachowań.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą problemu w mieście Ełku opracowaną przy współpracy Zespołu Interdyscyplinarnego Miasta Ełku z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ełku, Komendą Powiatową Policji w Ełku, Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Ełku oraz Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Ełku. Uzyskane dane pozwoliły oszacować liczbę osób doświadczających przemocy oraz osób stosujących przemoc, określić charakterystykę tych osób, częstotliwość występowania przemocy w rodzinie, a także ocenić skuteczność oferowanej pomocy i wsparcia.

Przemoc w rodzinie nie jest problemem indywidualnym, lecz społecznym. Kierunki i zakres działań wyznaczonych przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są szczególnie istotne z punktu widzenia zadań pomocy społecznej, bo to właśnie te jednostki organizacyjne są odpowiedzialne za zapewnienie i organizowanie pomocy.

II. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z dnia 15 września 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.).
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
4. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020.
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z dnia 2 września 2015 r. poz. 1286).

Dokumenty powyższe stanowiły podstawę przy opracowaniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Elku na lata 2016 -2020.

Ponadto uwzględnione zostały kierunki działań ujęte w „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Elku na lata 2008-2018*” oraz wytyczne wynikające z przeprowadzonych badań dotyczących zjawiska przemocy.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elku przeprowadził badania ankietowe w 2013 i 2014 roku, obejmujące obszar przemocy w rodzinie.

Na potrzeby diagnozy w 2013 roku przeprowadzono anonimową ankietę wśród społeczności lokalnej, badaniem objęto 50 respondentów. Z analizy danych wynika, że na pytanie „Jeśli nie zareagował/a Pan/i, na przemoc w rodzinie, to z jakiego powodu?”, ok. 36% ankietowanych, wskazało, że obawiało się konsekwencji, 23% respondentów odpowiedziało, że nie posiadało wiedzy kogo w takim przypadku należy poinformować, 23% osób badanych odpowiedziało, że nie chce mieszać się w czyjeś sprawy, 11% osób jako powód podało inne przyczyny, takie jak: lęk i brak reakcji ze strony ofiary. Około 3% osób stwierdziło, że krzywda innych jest im obojętna. 3% ankietowanych nie wyraziło żadnej opinii. Na pytanie „Czy był/a kiedykolwiek Pan/i świadkiem przemocy w rodzinie?”, z 50 osób badanych twierdząco odpowiedziało 23 osoby, co stanowi 46% ankietowanych. Natomiast na pyt. Czy doświadczył/a Pan/i przemocy na własnej osobie?”, odpowiedź „tak” zaznaczyło 10 osób, z 50 osobowej grupy, co stanowi 20% badanych (z tego tylko 2 osoby zgłosiły fakt ten policji). Osoby wskazały powody nie zgłaszania się do żadnej instytucji, m. in.: lęk przed zemstą ze strony sprawcy przemocy; wstyd i upokorzenie; brak zaufania do ludzi pracujących w instytucjach zajmujących się tego typu problemami; brak wiedzy o możliwości zgłoszenia się gdziekolwiek ze swoimi problemami.

Z analizy danych wynika, że świadkowie przemocy nie potrafili przeciwstawić się jej, ponieważ zaistniałej sytuacji towarzyszył lęk przed konsekwencjami oraz brak wiedzy na temat instytucji wspomagających ofiary przemocy (46% badanych, z tego 18% zareagowało w większości uspokajaniem sprawy).

Dzięki realizacji projektu „Rodzina wolna od przemocy - Miasto Ełk skutecznie przeciw przemocy” w roku 2014 zdiagnozowano potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej tj. osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie oraz osób pracujących z osobami dotkniętymi lub zagrożonymi przemocą w rodzinie, w tym udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

W ramach przedsięwzięcia przeprowadzono anonimowe ankiety z uczestnikami projektu (30 osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie), z analizy których wynika, że prawie połowa ankietowanych (ok. 43%) stwierdziła, że informacje na temat pomocy ofiarom przemocy są trudno dostępne. Badania dotyczące styczności respondentów z przemocą w rodzinie wykazały, że na 30 osób przebadanych 25 osób zadeklarowało, że były świadkami stosowania przemocy, w tym 24 osoby wskazały jako miejsce wystąpienia przemocy dom rodzinny. Jako główne powody niezgłoszenia przemocy na własnej osobie ankietowani podali: lęk przed zemstą sprawcy oraz wstyd i upokorzenie (75%). Natomiast 25% respondentów wskazało przeszkodę - brak wiedzy o możliwości zgłoszenia się gdziekolwiek ze swoimi problemami. Na pytanie, „czy przemoc była spowodowana nadużywaniem alkoholu?”, 43% osób odpowiedziało „tak”. Na pytanie, „jakiej formy pomocy oczekiwał(a)by Pan/Pani w kolejnych przedsięwzięciach ze strony ośrodka?”, respondenci udzielili odpowiedzi: zajęcia profilaktyczno – edukacyjne - 77%, indywidualne wsparcie (psycholog, asystent rodziny, psychoterapeuta, itp.) - 67%, grupa wsparcia - 26%, zajęcia dla dzieci np. socjoterapia – 23%, pomoc przy dziecku - 17%.

Badania przeprowadzono również wśród przedstawicieli różnych służb pracujących w obszarze przemocy (26 osób) tj. pedagodzy, policjanci, straż miejska, służba zdrowia, kuratorzy, pracownicy OPS. Na pytanie „Jakie główne czynniki mogą podnieść skuteczność pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy?” respondenci udzielili następujących odpowiedzi: usprawnienie współpracy międzyinstytucjonalnej, częstsze stosowanie procedury „Niebieskie Karty”, zwiększenie liczby pracowników przeszkolonych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępu do specjalistów (psychologów, terapeutów, prawnika), zwiększenie współpracy ze środowiskiem lokalnym, zwiększenie liczby działań profilaktycznych w obszarze przemocy w rodzinie.

Ankietowani wymienili następujące bariery obniżające skuteczność działań w obszarze przemocy w rodzinie, m.in. niedostateczna współpraca pomiędzy instytucjami, zbyt ograniczona kadra pracująca w obszarze przeciwdziałania przemocy, bariery lokalowe w realizacji działań specjalistów, bariery finansowe w realizacji działań, niespójne procedury pomocowe, niedostateczna liczba doświadczonych kadry, niska wrażliwość społeczna, niechęć środowiska do reagowania.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku.

Ze statystyk Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że nastąpił znaczny wzrost liczby prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w 2015 r. w porównaniu do lat ubiegłych. W pierwszej połowie 2015 r. wszczęto więcej procedur „Niebieskie Karty” niż w ciągu roku w poprzednich latach. Osobami pierwszego kontaktu z osobą doznającą przemocy w rodzinie jak wynika z badań są najczęściej funkcjonariusze policji ok. 94 % , pracownicy pomocy społecznej ok. 4 % w roku 2015, co przedstawia tabela nr 1.A.

Tabela nr 1. A

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty”

Lp.	Wskaźnik	2013	2014	2015 (styczeń- czerwiec)
I	Liczba wszczętych procedur	107	168	178
1.	Komenda Powiatowa Policji	97	155	180
2.	Oświata	2	2	1
3.	Przychodnia Leczenia Uzależnień	1	4	2
4.	Ochrona Zdrowia	5	4	1
5.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	5	17	8
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1	0	0
7.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	0	0
8.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	1	2	0
	Łącznie	113/NK-A	184/NK-A	192/NK-A
II.	Liczba grup roboczych	486	515	863
III.	Liczba zakończonych procedur	108	111	85

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny Miasta Elk.

Tabela nr 1. B

**Liczba i płeć pokrzywdzonych osób w rodzinie.
Dane Zespołu Interdyscyplinarnego za okres
od 01.01.2015 r. do 26.10.2015 r.**

Ogólna liczba ofiar przemocy	Osoby doznające przemocy w rodzinie			Liczba dzieci uwikłanych w przemoc w rodzinie
	Liczba kobiet doznających przemocy w rodzinie	Liczba dzieci doznających przemocy w rodzinie	Liczba mężczyzn doznających przemocy w rodzinie	
508	211	17	33	247

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny Miasta Elk.

Z danych w tabeli nr 1. B wynika, że osobami doznającymi przemocy w rodzinie najczęściej były kobiety 81%, następnie mężczyźni 13%, a najrzadziej dzieci 7%.

Niektóre dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą same bezpośrednio nie doznały żadnej z jej form, są jednak świadkami aktów przemocy wobec członków swojej rodziny, co nie pozostaje bez wpływu na ich rozwój. Z danych wynika, że dzieci krzywdzone, doświadczające bezpośrednio przemocy i przeżywające przemoc pośrednio, czyli świadkowie przemocy, stanowią 51% ogólnej liczby ofiar przemocy.

Tabela nr 1.C

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” w powiecie elckim.

	Wskaźnik	2013	2014	2015 (styczeń- czerwiec)
I	liczba założonych Niebieskich Kart	172	237	326
II	liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie ogółem	177	265	344
1	kobiety do 65 roku życia	142	194	237
2	kobiety od 66 roku życia	13	17	25
3	mężczyźni do 65 roku życia	9	18	48
4	mężczyźni od 66 roku życia	3	8	8
5	małoletni	10	28	26
III	liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu ogółem	87	120	177
1	kobiety	0	2	13
2	mężczyźni	87	118	164
3	małoletni	0	0	0
IV	liczba postępowań z art. 207 kk	81	74	37
1	wszczęte	81	74	37
2	stwierdzone	62	66	25
3	zakończone: a) akt oskarżenia b) umorzone	Brak danych	74 66 8	37 20 17

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Elku.

Przedstawione dane, w powyższej tabeli nr 1.C pokazują liczby osób pokrzywdzonych w poszczególnych latach przez pryzmat płci i wieku. O ile liczby wypełnionych formularzy „Niebieskiej Karty” dotyczą całych rodzin, to liczby pokrzywdzonych ukazują osoby rzeczywiście dotknięte przemocą. Według statystyk policji to kobiety stanowią ok 81 % osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie. Dane te również pokazują, iż zwiększa się liczba mężczyzn doznających przemocy. Mężczyźni stanowią w: 2013 r. - 7%, 2014 r. – 10 %, I poł. 2015 r. – 16% wszystkich osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie.

Dane wskazują jednoznacznie na zwiększający się odsetek sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu.

Liczbę osób stosujących przemoc i korzystających z programu korekcyjno - edukacyjnego przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 2

Liczba osób korzystających z programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.

ROK	Liczba sprawców przemocy w rodzinie, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno - edukacyjnym w trakcie wypełniania formularza „Niebieska Karta-D”	Liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy rozpoczęli program korekcyjno - edukacyjny	Liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy ukończyli program korekcyjno - edukacyjny
2014	47	13	9
2013	41	12	3

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elku.

Z programów korekcyjno - edukacyjnych skorzystało w latach 2013/2014 średnio ok. 28 % sprawców przemocy w rodzinie skierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny, z czego zajęcia ukończyło średnio 47%.

Tabela nr 3

Dane z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za 2014 r.

L.p.	Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Korzystający
		2014 rok
1.	Punkt konsultacyjny dla Ofiar Przemocy Domowej (porady prawne, psycholog, specjalista do pracy z osobami doświadczającymi przemocy, pedagog pracujący ze sprawcami przemocy)	Mieszkańcy Elku, skorzystało 268 osób (391 porad)
2.	Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy	skorzystało 21 osób (105 świadczeń),

3.	Grupa korekcyjno-edukacyjna dla sprawców przemocy	skorzystało 13 osób
4.	Prowadzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie	Mieszkańcy Elku, udzielono pomocy 545 os. (w tym 174 dzieciom)

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Elk.

Uzyskane dane z Punktu konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej, co obrazuje tabela nr 3 wskazują, iż w 2014 r. z pomocy punktu skorzystało 268 osób. Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego (tabela nr 1. A) wynika, że w 2014 r. było 168 rodzin, które zostały objęte procedurą „Niebieskiej Karty”. Zakładając, że wszystkie rodziny, w których została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty” skorzystały z porad punktu dla ofiar przemocy domowej, można uznać, że ok. 63 % respondentów nie skorzystało z pomocy Zespołu Interdyscyplinarnego.

IV. ANALIZA SWOT

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zespół przedstawicieli instytucji, uczestniczący w warsztatach poświęconych tworzeniu programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dokonał analizy SWOT, czyli mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń. Analiza dotyczyła sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się Gmina Miasto Elk, pozwoliła jednocześnie sformułowanie koncepcji stworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, biorąc pod uwagę infrastrukturę lokalową, potencjał zasobów ludzkich oraz partnerstwa lokalnego.

A n a l i z a S W O T **Sprawny system przeciwdziałania przemocy**

M O C N E S T R O N Y	S Ł A B E S T R O N Y
<ul style="list-style-type: none"> • ścisła współpraca służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy • zaangażowanie przedstawicieli służb, instytucji i lokalnych organizacji pozarządowych • dobrze działające grupy robocze • diagnoza środowiska • przygotowana specjalistyczna kadra zajmująca się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy • znajomość środowiska lokalnego • znajomość zagrożeń wynikających z problemów społecznych, w tym z przemocy • wieloletnia praca i doświadczenie służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dobre praktyki) • wypracowane i sprawdzone procedury postępowania w sytuacji stosowania przemocy • otwartość i chęć udziału pracowników służb, instytucji i organizacji pozarządowych w szkoleniach zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie • umiejętność przygotowywania projektów i ich realizacja 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba placówek pomocowych takich jak: Ośrodek Interwencji Kryzysowej na terenie Miasta, hostel dla osób stosujących przemoc w rodzinie, świetlice terapeutyczne • brak odpowiednich warunków lokalowych służb i instytucji, • ograniczony dostęp do specjalistów, • niska świadomość społeczna na temat przemocy w rodzinie • niestabilność w zakresie finansowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie • niska atrakcyjność i niedostosowanie do poziomu odbiorcy • zbyt mała liczba wypracowanych wspólnych rozwiązań, procedur • niewykorzystywanie wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w praktyce przez osoby tzw. „pierwszego kontaktu” • niewystarczający poziom wiedzy przedstawicieli podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”

<ul style="list-style-type: none"> • umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację działań • funkcjonowanie w mieście instytucji i organizacji pozarządowych, posiadających zaplecze kadrowe, bazę lokalową umożliwiającą współpracę w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • doświadczenie lokalnych organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków finansowych z różnych programów 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca skuteczność działań prowadzonych w ramach procedur „Niebieskiej Karty” • rozbudowana biurokracja związana z procedurą „Niebieskiej Karty” • niedostateczne środki przeznaczone na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie • niespójność przepisów prawa
--	--

S Z A N S E	Z A G R O Ź E N I A
<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie podmiotów tj. Urzędu Miasta Ełku, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej • zaangażowanie instytucji i organizacji pozarządowych oraz ich przedstawicieli w działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie • zewnętrzne oferty szkoleniowe w zakresie przemocy • uczestnictwo w spotkaniach zewnętrznych poświęconych tematyce przemocy • przepisy prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą • możliwość skorzystania ze środków finansowych z programów: PARPA, MPiPS, fundacji, środki z Funduszy Unii Europejskiej • zainteresowanie zjawiskiem przemocy w rodzinie lokalnych mediów : radio, prasa, telewizja • funkcjonowanie procedury „Niebieskiej Karty” • wspólne założenia programów: gminnego programu wspierania rodziny, strategia rozwiązywania problemów społecznych, gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona dostępność środków finansowych na realizację działań ustawowych • ograniczone możliwości lokalowe służb i instytucji • ograniczony dostęp do specjalistów, niewystarczająca ich liczba • niekorzystna tendencja do przedstawiania w mediach problemu przemocy w rodzinie • nieskuteczność działań • niska motywacja i świadomość w skuteczności działań • brak płynności finansowej programów • brak konsekwentnych procedur dotyczących sprawców przemocy, w tym realizacji programów korekcyjno-educacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc • problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie osób stosujących przemoc • sztywny podział kompetencji pomiędzy samorządami terytorialnymi (powiat, miasto, gmina wiejska)

Dokonana diagnoza oraz analiza SWOT pozwoliła na opracowanie i wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy, który jest bardzo ważny z punktu widzenia udrożnienia przepływu informacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą, podejmowania skoordynowanych działań przez poszczególne instytucje, wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy oraz podejmowanie skutecznych i kompleksowych działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie.

V. CEL GŁÓWNY

Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w Ełku.

VI. CELE SZCZEGÓŁOWE I DZIAŁANIA

1. Usprawnienie współpracy podmiotów lokalnych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

2. Podniesienie kompetencji i umiejętności osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie dostępności do oferty wsparcia i różnorodnych form pomocy osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zbyt mała skuteczność ochrony ich praw.
5. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele szczegółowe i działania:

Cel 1: Usprawnienie współpracy podmiotów lokalnych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

Działania:

- 1.1. Stworzenie skutecznego i sprawnego przepływu informacji poprzez wykorzystanie strony internetowej MOPS.
- 1.2. Poprawa infrastruktury lokalowej umożliwiającej prowadzenie realizowanych zadań przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze.
- 1.3. Wyznaczanie w poszczególnych podmiotach realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie osób koordynujących.
- 1.4. Organizowanie systematycznych spotkań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych oraz opracowanie harmonogramu spotkań.
- 1.5. Monitorowanie działań w ramach programu.
- 1.6. Organizowanie spotkań, konferencji, prelekcji, seminariów dla przedstawicieli podmiotów lokalnych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (kuratorów zawodowych, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, pielęgniarek, i innych specjalistów).
- 1.7. Organizowanie spotkań w zakresie budowania partnerstw i współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 1.8. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, trybem i sposobem powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowymi warunkami jego funkcjonowania.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych.
- Liczba spraw zgłoszonych do Zespołu Interdyscyplinarnego.

- Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji przedstawicieli podmiotów lokalnych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: Podniesienie kompetencji i umiejętności osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

- Organizowanie szkoleń, seminariów, wykładów, prelekcji, wizyt studyjnych, itp. dostarczających wiedzy i umiejętności z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym umiejętności pierwszego kontaktu, interwencji, pomocy osobom uwikłanym w przemoc.
- Organizowanie spotkań polegających na wymianie doświadczeń, prezentowanie np. tzw. „dobrych praktyk”.
- Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia, itp.
- Diagnoza w zakresie zapotrzebowania na doksztalcanie kadry oraz określenie obszarów tematycznych.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba zorganizowanych szkoleń.
- Liczba uczestników szkoleń.
- Liczba osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą korzystający z poradnictwa i wsparcia, w tym w formie superwizji.

Cel 3: Zwiększenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

- Systematyczna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zbieranie danych statystycznych dotyczących rozmiarów problemu na terenie Gminy Miasta Elku oraz prowadzenie badania zasobów i potrzeb w środowisku lokalnym.
- Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych i włączanie się w kampanie ogólnopolskie w zakresie przełamywania mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy w rodzinie, wskazywania na społeczną ich szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy oraz promujących postawy społecznej odpowiedzialności za zgłaszanie aktów przemocy.
- Wzmocnienie współpracy z kościołami, związkami wyznaniowymi i organizacjami pozarządowymi celem edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach prowadzonych działań

- Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Realizowanie programów wychowawczych szkół i placówek oświatowych oraz działania profilaktyczne obejmujące tematykę profilaktyki uzależnień i przemocy.
- Opracowywanie i dystrybucja materiałów promocyjnych, publikacji.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba zorganizowanych społecznych kampanii edukacyjnych i informacyjnych.
- Liczba rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym.
- Liczba podmiotów prowadzących programy profilaktyczne.
- Liczba programów profilaktycznych.
- Liczba osób biorących udział w programach profilaktycznych.
- Liczba udzielonych porad.
- Liczba osób/rodzin, którym udzielono porad.
- Liczba opracowanych diagnoz.

Cel 4: Zwiększenie dostępności do oferty wsparcia i różnorodnych form pomocy osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony ich praw.

Działania:

- Rozwój infrastruktury podmiotów świadczących pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:
 - Rozwój nowych miejsc pomocy w oparciu o systemową diagnozę zasobów i potrzeb w lokalnym środowisku.
 - Zwiększenie liczby specjalistów (kadry) pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dziećmi i rodziną.
 - Zwiększenie liczby podmiotów, w tym niepublicznych w realizację zadań z zakresu poradnictwa, terapii dla osób doświadczających przemocy.
 - Wspieranie w działalności organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie.
 - Wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami, w tym organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
 - Monitorowanie, ewidencjonowanie istniejącej infrastruktury podmiotów świadczących pomoc na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Upowszechnianie oferty pomocowej oraz informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy i wsparcia:
 - Opracowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacyjnych dla osób zagrożonych doświadczaniem przemocy w rodzinie i osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.
 - Uzupełnianie i aktualizowanie internetowej bazy danych dotyczącej oferty pomocowej na stronie MOPS i Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Elk.
- Prowadzenie działań profilaktycznych, interwencyjnych, skutecznych form pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie:
 - Prowadzenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.
 - Prowadzenie działań terapeutycznych indywidualnych i grupowych.
 - Realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.
 - Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w przypadku wystąpienia konieczności, bezpiecznego miejsca schronienia.
 - Zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie osób i rodzin.
 - Wprowadzanie nowych metod i form terapii oraz pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.
 - Ochrona osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego, przesłuchiwanie dzieci w tzw. „Niebieskich pokojach”, tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
 - Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
 - Opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
 - Stworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.
 - Opracowywanie i realizacja programów i projektów na rzecz osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie, pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację działań.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba nowo powstałych miejsc świadczących pomoc rodzinom w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Liczba osób korzystających z oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- Liczba specjalistów pracujących z dziećmi i rodziną w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Liczba podmiotów, w tym niepublicznych, w realizację zadań z zakresu poradnictwa, terapii dla osób doświadczających przemocy.
- Liczba organizacji pozarządowych, którym udzielono wsparcia w działaniach.
- Liczba sporządzonych ewidencji dotyczących istniejącej infrastruktury.
- Liczba opracowanych materiałów edukacyjnych.
- Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych, zawodowych, rodzinnych.
- Liczba osób, które skorzystały z porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych, zawodowych, rodzinnych.
- Liczba osób objętych terapią indywidualną i grupową.
- Liczba zastosowanych nowych form i metod terapii oraz pracy socjalnej.
- Liczba utworzonych grup wsparcia.
- Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia.
- Liczba osób objętych pomocą społeczną.
- Liczba dzieci przesłuchiwanym w „niebieskich pokojach”.
- Liczba dzieci wobec, których zastosowano art. 12 a. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- Liczba programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej osób dotkniętych przemocą.
- Liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych i pomocy psychologicznej osób dotkniętych przemocą.
- Liczba mieszkań socjalnych przyznanych z zasobów Gminy Miasta Elk.

Cel 5: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc

w rodzinie.

Działania:

- Interweniowanie i reagowanie przez właściwe służby na stosowanie przemocy w rodzinie poprzez stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.
- Wzmocnienie współpracy oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.
- Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów i oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie, w tym programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Badanie skuteczności prowadzonych działań, programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Monitorowanie przebiegu prowadzonych programów.
- Monitorowanie sytuacji rodzin i osób objętych programami.
- Wdrażanie procedur kierowania do programów korekcyjno-edukacyjnych we współpracy z samorządem powiatowym, wymiarem sprawiedliwości.

- Organizowanie cyklicznych spotkań edukacyjnych z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości w zakresie aktualnej oferty programowej oraz skuteczności prowadzonych działań.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Liczba programów korekcyjno- edukacyjnych, psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc.
- Liczba osób stosujących przemoc, którym zaproponowano udział w programach korekcyjno- edukacyjnych, psychologiczno- terapeutycznych.
- Liczba osób, które wzięły udział w programach korekcyjno- edukacyjnych, psychologiczno- terapeutycznych.
- Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno- edukacyjny, psychologiczno- terapeutyczny.
- Liczba rodzin objętych monitoringiem .
- Liczba założonych procedur „Niebieskie Karty”.
- Liczba spotkań edukacyjnych.

VII. ADRESACI PROGRAMU

- osoby doświadczające przemocy w rodzinie,
- osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- mieszkańcy miasta Ełku, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie,
- świadkowie przemocy w rodzinie,
- przedstawiciele służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

- Urząd Miasta Ełk,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ośrodki wsparcia dziennego,
- szkoły, przedszkola, placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Ełku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej w Ełku,
- placówki służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje kościelne i związki wyznaniowe,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku,
- Prokuratura Rejonowa w Ełku,
- Sąd Rejonowy w Ełku,
- Straż Miejska w Ełku,
- poradnie leczenia uzależnień.

IX. SPODZIEWANE EFEKTY

- Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy osobom doświadczającym przemocy.
- Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy.
- Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
- Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom zagrożonym i ofiarom dotkniętym przemocą.

X. ZASADY FINANSOWANIA

- Środki własne miasta, w tym środki z Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Środki budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację różnych programów.
- Środki z funduszy pomocowych, Unii Europejskiej, z programów grantowych.

XI. HARMONOGRAM

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma charakter ramowy, natomiast poszczególne działania, sposób i czas ich realizacji, podmioty realizujące określa harmonogram, stanowiący załącznik do niniejszego Programu.

XII. MONITORING PROGRAMU

Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Ełku oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ełku będzie odpowiedzialny za monitorowanie realizacji programu. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizujących Program. Następnie sprawozdanie będzie przedłożone Prezydentowi Miasta Ełku. W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość dokonywania zmian wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb. Zmiany będą przedstawiane Radzie Miasta Ełku do zatwierdzenia.

**Zespół do spraw opracowania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Elku na lata 2016-2020”:**

1. **Irena Podlecka** - Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Elku,
2. **Stanisław Zalewski** - Naczelnik Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Elku,
3. **Aneta Ruszczyk** - Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elku,
4. **Teresa Stankiewicz** - Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego Miasta Elku,
5. **nadkom. Agata Jonik** – Specjalista Jednoosobowego Stanowiska ds. Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Elku
6. **asp. szt. Sławomir Wróblewski** – Kierownik Rewiru Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Elku
7. **Maria Piotrowska** - Kierownik Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujący Orzeczenia ws.Rodzinnych i Nietletnich w Sądzie Rejonowym w Elku,
8. **Piotr Maluga** - Kurator Specjalista w Sądzie Rejonowym w Elku,
9. **Wiesława Bierko** - Starszy Kurator Zawodowy Sądzie Rejonowym w Elku,
10. **Beata Marchel-Leszczyńska** - Asesor w Prokuraturze Rejonowej w Elku,
11. **Katarzyna Łoszczyk** - psycholog z Powiatowego Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego w Elku,
12. **Karolina Wiloch – Has** z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku,
13. **Anna Weber** - pielęgniarka środowiskowo -rodzinna,
14. **Ewa Baranowska** - Koordynator Izby Przyjęć w „Pro-Medica” Sp. z o.o. w Elku,
15. **Agnieszka Sadowska** - Komendant Ochotniczego Hufca Pracy w Elku,
16. **Halina Malesiak** - Pielęgniarka Oddziałowa Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w 108 Szpitalu Wojskowym z Przychodnią SPZOZ w Elku,
17. **Maria Zalewska** - pedagog ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Elku,
18. **Agnieszka Moskwa** - pedagog ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Elku,
19. **Aneta Makowska** - Wiceprezes Stowarzyszenia Adelfi w Elku,
20. **Marta Danowska** - pracownik socjalny, doradca pierwszego kontaktu w Punkcie Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem, prowadzonym przez Stowarzyszenie Adelfi w Elku,
21. **Franciszek Nietupski** - zastępca Komendanta Straży Miejskiej w Elku,
22. **Dorota Siedlecka** - pracownik socjalny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Elku,
23. **Beata Ratkiewicz** - pracownik socjalny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Elku,
24. **Anna Dubicka** - pracownik socjalny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Elku,
25. **Agnieszka Kotowska** - przedstawiciel Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Elku.